

Antybiotyk stosowany miejscowo – terapia wspomagająca w leczeniu kieszonek przyzębnych

Prof. Dr. Petra Ratka-Krüger:
“Lokalantibiotika: ergänzendes
Hilfsmittel gegen Taschen”
German Dental Journal, ZWP
3/2014

**Copyright © by Prof. Dr. Petra
Ratka-Kruger, University of
Freiburg, School of Dentistry,
Department of Operative
Dentistry and Periodontology**

**Copyright © for the Polish edition
by „Magazyn Stomatologiczny”**

All rights reserved

W leczeniu przyzębia podany miejscowo antybiotyk może poprawiać rezultaty kliniczne mechanicznej terapii periodontologicznej. Niniejsze badanie, a także praktyczne zastosowanie produktów w codziennej praktyce klinicznej potwierdzają tę tezę.

Zastosowanie antybiotyku miejscowo stanowi terapię wspomagającą w niechirurgicznym leczeniu przyzębia, co jest szczególnie przydatne w trakcie przedłużonej terapii periodontologicznej (wizyty kontrolne). Przewlekłe patologiczne pogłębienie kieszonek (PPD ≥ 5 mm, krwawienie podczas zgłębnikowania) utrzymujące się po niechirurgicznym lub chirurgicznym leczeniu przyzębia wymaga dalszego leczenia. Wyłącznie mechaniczne leczenie powierzchni korzenia w celu wyeliminowania biofilmu bakteryjnego jest często niewystarczają-

ce. W celu uniknięcia miejscowej interwencji chirurgicznej w przypadku pozostałych lub nawracających kieszonek przyzębnych może być również wskazane miejscowe, wspomagające podanie antybiotyku. Korzyści płynące z zastosowania miejscowo antybiotyku wynikają z niskiego obciążenia organizmu, kontrolowania zgodności oraz wysokiego miejscowego stężenia substancji czynnej. Obecnie w leczeniu miejscowym wykorzystuje się chlorheksydynę, metronidazol, minocyklinę i doksycyklinę, różniące się sposobem podania i czasem działania.

W niedawno opublikowanym przeglądzie badań skupiono się na skuteczności podawania miejscowo antybiotyków/leków o działaniu antibakteryjnym w leczeniu przewlekłego zapalenia oszębnej (Matesanz-Pérez i wsp., 2013, 1). Na podstawie 52 badań autorzy stwierdzili, że stosowanie lokalne antybiotyków/leków o działaniu antibakteryjnym w połączeniu z terapią mechaniczną cechuje istotna skuteczność kliniczna, szczególnie w przypadku głębokich lub utrzymujących się kieszonek przyzębnych. W przeprowadzonym w Niemczech badaniu obserwacyjnym preparatu Ligosan firmy Kulzer rozważano, czy pozytywne rezultaty badań jego skuteczności klinicznej można przenieść do codziennej praktyki klinicznej, a także czy wspomagające podanie miejscowe żelu Ligosan może przynieść istot-

ną poprawę stanu przyzębia. W tym celu 150 lekarzy dentyków zastosowało produkt we wspomagającej terapii periodontologicznej u pacjentów z przewlekłym lub ostrym zapaleniem oszębnej. Analizie poddano w sumie 1189 zębów o początkowej głębokości kieszonki ≥ 5 mm u 451 pacjentów. Wizyty kontrolne odbyły się po 3, 6 i 12 miesiącach. Odnotowywano: występowanie płytki nazębnej w przestrzeniach międzyzębnych (API – aproximal plaque index), wskaźnik krwawienia dziąsła podczas zgłębnikowania (SBI – sulcus bleeding index), głębokość sondowanej kieszonki (PPD – probing pocket depth), poziom przyczepu (AL – attachment level), zdarzenia niepożądane (AE – adverse effects), jak też posługiwanie się produktem. Wyniki – odnotowano średnią poprawę parametrów API i SBI odpowiednio o 22% i 40%. Średnia głębokość sondowanej kieszonki w stanie wyjściowym wynosiła 6,1 mm. Ogólnie leczenie poskutkowało średnią redukcją głębokości kieszonki o 2,1 mm. Wysokie wartości wyjściowe głębokości sondowanej kieszonki (PPD ≥ 7 mm w stanie wyjściowym) zostały zredukowane średnio o 3,2 mm. W porównaniu ze stanem wyjściowym utrata przyczepu istotnie się zmniejszyła ($p < 0,0001$) – średnio o 1,6 mm po dwunastu miesiącach. W 48,5% przypadków osiągnięto „wyleczenie” kieszonki, tj. spłylenie głębokości sondowanej kieszonki do wartości

≤ 4 mm. Większość lekarzy denty-
stów oceniła metodę aplikacji jako
łatwą (66%) i stosunkowo szybką
(78%).

Opis przypadku – udana terapia periodontologiczna

Pacjent 75-letni zgłosił się do le-
czenia z miejscowo występującym
ostрым zapaleniem ozębnej. Po dwu-
krotnym leczeniu wstępnym w znie-
czuleniu miejscowym przeprowa-
dzono niechirurgiczną terapię pe-
riodontologiczną SRP (mechaniczne
usunięcie złogów nazębnych i wy-
gładzenie powierzchni korzenia)
wszystkich zajętych kieszonek. Po-
nowna ocena po 8 tygodniach po-
twierdziła istotną redukcję głę-
bokości sondowanej kieszonki oraz
wskaźnika krwawienia. Kilka kie-
szonek o głębokości 4 mm, krwa-
wiących podczas zgłębnikowania,
nadal się utrzymywało w tylnej
części szczęki górnej. Kolejna kie-
szonka o głębokości 7 mm pozosta-
ła w okolicy zęba 11 na powierzch-
ni dystalnej (ryc. 1, 2). Ponieważ te-
rapia mechaniczna przyniosła tylko
częściowy sukces, zalecono dalsze
oczyszczanie kieszonek o powięk-
szonej głębokości oraz dodatkowo
podanie miejscowe antybiotyku wo-
kół zęba 11. Najpierw przeprowa-
dzono usuwanie biofilmu bakteryj-
nego za pomocą skalera powietrznego
(KaVo SonicSys) (ryc. 3). Po uzy-
skaniu hemostazy do kieszonki za-
aplikowano żel Ligosan o zawarto-
ści 14% doksycykliny w następują-
cy sposób (ryc. 4 i 5):

- Ostrożne umieszczenie końcówki
aplikatora na dnie kieszonki przy-
zębnej. Ważne jest, aby przecho-
wywany w lodówce materiał zo-
stał z niej odpowiednio wcze-
śnie wyjęty w celu osiągnięcia

Ryc. 3. Usunięcie biofilmu bakteryjnego za pomocą skalera powietrznego (KaVo SonicSys).

Ryc. 4. Podanie żelu Ligosan. W trakcie nieprzerwanego podawania żelu końcówkę aplikatora powoli wycofywano z kieszonki.

Ryc. 5. Podanie żelu Ligosan. Usunięcie nadmiaru żelu mokrym gazikiem bawełnianym.

Ryc. 6. Ponowna ocena po trzech miesiącach potwierdziła istotną redukcję głębokości sondowanej kieszonki oraz wskaźnika krwawienia.

- optymalnej lepkości. W większo-
ści przypadków zabieg ten moż-
na wykonywać bez znieczulenia
miejscowego.
- Ciągłe podawanie żelu przy wy-
cofywaniu końcówki aplikatora
z kieszonki do momentu, gdy kie-
szonka całkowicie się wypełni.
- Usunięcie nadmiaru materiału
za pomocą zgłębnika lub mokre-
go gazika bawełnianego.
- Poinformowanie pacjenta o tym,
że musi się powstrzymać od spo-
żywania pokarmów i napojów
oraz płukania jamy ustnej przez
godzinę.

W badaniu kontrolnym trzy mie-
siące później pacjent nie zgłosił żad-
nych objawów. Antybiotyk miejscowy
nie wywołał żadnych zdarzeń
niepożądanych. Pomiar głęboko-
ści kieszonki przy zębie 11 wyka-
zał głębokość 4 mm, bez krwawie-

nia w trakcie zgłębnikowania (ryc.
6). W tylnej części górnej szczęki
stwierdzono tylko trzy pogłębione
kieszonki. Z kieszonek tych ponow-
nie usunięto biofilm bakteryjny. Pa-
cjentowi zalecono wizytę kontrolną
za sześć miesięcy.

Podany miejscowo antybiotyk
może poprawiać rezultaty klinicz-
ne mechanicznej terapii periodon-
tologicznej. Jego zastosowanie jest
szczególnie przydatne we wspoma-
gającym leczeniu przyzębia u pa-
cjentów, u których kieszonki przy-
zębne występowały przewlekłe
(PPD ≥ 5 mm, krwawienie podczas
zgłębnikowania) po zakończeniu te-
racji periodontologicznej. ■

PIŚMIENNICTWO – www.magazyn-stomatologiczny.pl
(ZAKŁADKA SPIS TREŚCI)